

CZTERY SZLACHETNE PRAWDY

ÑANAMOLI THERA

e-mail: sasana.pl@gmail.com
website: <http://sasana.wikidot.com>

Jeżeli człowiek dostrzega niepewność i ból w świecie, i nie zapomina tego co zaobserwował, nie może uniknąć pytania o świat i o swój stosunek do świata. Budda wskazuje mu gdzie szukać i co robić by się odnaleźć. Dawanie jest przyjemne samo w sobie i zachęca do wyrzeczenia. Etyka zapewnia bezpieczeństwo braku wyrzutów sumienia. Szczęście niebiańskie lub te czysto światowe osiągnane jest przez dobre czyny płynące z nie-chciwości, nie-nienawiści i rozważań.

Zmysłowe przyjemności trwają krótko i są kosztowne, inaczej niż przyjemności wyrzeczenia. Oto jak przygotowany zostaje grunt pod fundamenty Nauki Buddy. Umysł tak postrzegający, zdolny jest do wglądu w to o czym właściwie są Cztery Prawdy. Nieubłagana przemijalność doświadczenia jest już odczuwana. Na pytanie co jest fundacją Nauki Buddy odpowiedź brzmi: Cztery Szlachetne Prawdy. Stanowią one temat jego pierwszego kazania wygłoszonego w Benares. Oto one:

Oto ta Szlachetna Prawda o Cierpieniu: narodziny są cierpieniem, starość jest cierpieniem, choroba jest cierpieniem, śmierć jest cierpieniem, żal, płacz i rozpacz są cierpieniem. Stowarzyszenie się z tym co nie lubiane jest cierpieniem, rozłąka z tym co ukochane jest cierpieniem, nie uzyskanie tego co się pragnie jest cierpieniem, w skrócie, pięć agregatów (doświadczenia) jako obiekty chwytania są cierpieniem. Oto ta Szlachetna Prawda o Powstaniu Cierpienia: to pragnienie, generujące przyszłe istnienie, z towarzyszącymi mu rozkoszą i chciwością, rozmiłowaniem to w tym to w tamtym, to jest, pragnienie zmysłowych przyjemności pragnienie istnienia, i pragnienie nie-istnienia. Oto ta Szlachetna Prawda o Wstrzymaniu Cierpienia: to jest, odsuniecie, opuszczenie i wstrzymanie tego samego pragnienia, zaprzeczenie mu, rezygnacja z niego, pozostawienie go w tyle, odrzucenie pragnienia. Oto ta Szlachetna Prawda o Drodze Prowadzącej do Wstrzymania Pragnienia, to jest Ośmioraka Szlachetna Ścieżka, mianowicie, właściwy pogląd, właściwe myślenie, właściwa mowa, właściwe działanie, właściwe środki utrzymania, właściwy wysiłek, właściwa uważność, właściwa koncentracja.

Ta fundacja jest niepodważalna, ponieważ nie spoczywa na metafizycznej teorii, czy spekulacji czy dogmacie, ale na aktualnym doświadczeniu, odartym z nie dających się zwerfikować hipotez. To na tej pewnej fundacji oparta jest cała struktura buddyjskiej etyki. To perfekcyjna wizja Buddy, ukazująca jak człowiek i świat w którym żyje, wzajemnie na siebie oddziałują. Trafność tej wizji jest bezpośrednio dostrzegana przez myślącego człowieka, i wymusza na nim prowadzenie moralnego życia, jeżeli chce uniknąć cierpienia, tak jak wiedza uzyskana przez dziecko o tym jak parzy ogień, powstrzymuje je od włożenia ręki w płomień. Jest też on pobudzany i przynaglany do duchowego rozwoju i osiągnięcia celu ostatecznej błogości — przez świadectwo tych, którzy to zrealizowali.

Teistyczne religie cieszą się prowadzeniem moralnego życia dzięki przykazaniom, z podstawowym argumentem wysuwany za ich przestrzeganiem, że człowiek winien jest posłuszeństwo z wdzięczności dla swego stwórcy. Z tego też często dowodzi się, że dobre i moralne życie jest nieuniknione związane z Kreatorem — Bogiem. Budda pokazuje jak złudne jest to założenie. I znów, próby zbudowania systemu etyki na bazie współczesnej nauki, niezależnie od koncepcji Boga stwórcy świata, są wiążące, gdyż prawdziwe naukowe dane nie są ani moralne ani niemoralne; i zobowiązują do wprowadzenia jakiegś

obcej doktryny, takiej jak Imperatyw Kategoryczny — postulowanej subiektywnej zdolności zakładającej bezpośrednio postrzeganie obiektywnego obowiązku do wykonania, bez konieczności usprawiedliwienia tego. Tu nie dające się przewyciężyć kłopoty, nie rozłącznie związane z takimi nie podlegającymi weryfikacji tezami są przez Buddę omijane, który w swej czystej i jasnej wizji pokazuje, że nie ma potrzeby hipotetycznych zdolności percepcyjnych by rekomendować Dobre życie. Cztery Szlachetne Prawdy, jak powiedzieliśmy, są fundacją buddyjskiej struktury etycznej. Bazuje ona nie na boskim objawieniu, nie na dogmacie, nie na hipotezach, ale na dających się zweryfikować faktach doświadczenia, obiektywnych i subiektywnych. Świat doświadczenia (niezależnie czy niebiański czy ten ziemski) Budda znajduje niesatysfakcjonującym, ponieważ nie da się w nim odszukać niczego co byłoby rzeczywiście trwałym schronieniem, przed uniwersalnym nurtem zmian i powstawania. To pierwsza prawda. Subiektywny akt pragnienia, chwytającego i odrzucającego liczne aspekty pięciu agregatów doświadczenia tworzy prawdę o Cierpieniu (pragnienie samo wchodzi w obręb agregatu determinacji). To manifestuje się w formie pożądania i nienawiści, chciwości i mdłości, działając jako kamma, która utrzymuje pięć agregatów doświadczenia w dynamicznym procesie zmiany i kontynuacji zwanym „życiem”. To druga prawda. Obiektywne doświadczenie, Prawda o Cierpieniu jest jak klatki na taśmie filmowej: pragnienie animuje je jak obroty taśmy przez projektor na ekran, i cały proces pięciu agregatów determinujących doświadczenie jest jak ruchomy film, widziany przez świadomą publiczność. Wstrzymanie tego pragnienia z konsekwentnym wstrzymaniem procesu pięciu agregatów, to nie-zdeterminowana Nibbana. To wstrzymanie całego cierpienia, najwyższa z możliwych błogość w porównaniu do której błogosławieństwo jakiegokolwiek nieba (nawet niematerialnego — *arupa*) jawi się jako bezwartościowe, gdyż nie trwa wiecznie. Nibbana może być poznana tylko przez osobistą realizację, na drodze rozwoju Ścieżki do niej prowadzącej. Realizacja nieodwołalnie transformuje i oczyszcza charakter. To trzecia prawda. Droga na której przeciętny człowiek może interpretować swoje doświadczenie, organizować swoje życie i uspokajać swą mentalną postawę, w celu realizacji wstrzymania i osiągnięcia niezachwianej błogości, czyniąc je faktycznymi, to Ośmioraka Szlachetna Ścieżka. To czwarta prawda. Czasami pada pytanie, czy osiągnięcie poziomu arahata nie jest celem egoistycznym. Gdyby oznaczało to jakiś rodzaj nadrzędnego nieba, gdzie człowiek kontynuuje swe osobiste życie i cieszy się przyjemnościami jakkolwiek wysublimowanymi, odpowiedź byłaby tak. Ale finałowe osiągnięcie Nibbany, stanie się arahatem nie oznacza nic z tych rzeczy. To eliminacja koncepcji, koniec egoizmu, samo-powstawania i zniesienie wyobrażenia „Ja jestem”.

Upasiva spytał: „Kiedy arahat odszedł, czy już dłużej nie istnieje? Lub czy trwa po wsze czasy?”. Budda odpowiedział: „Upasivo, nie ma miary na tego kto tak odszedł. Nie ma w nim nic przez co mógłby być opisany. Kiedy wszelkie idee zostały zniesione, wszelkie drogi opisu zostały zniesione”.

Ośmioraka Szlachetna Ścieżka jest buddyjskim kodem moralnym i etycznym. Jeżeli człowiek wybrał tę ścieżkę, to jego obowiązkiem, o ile możemy tu użyć tego terminu, jest ustawić ją na pierwszym miejscu, co przybiera formę nieugiętego dążenia do celu. Jego sukces w osiągnięciu celu jest prawdziwą zachętą, jedyną i prawdziwą nadzieją dla innych

w świecie, ciągle uchwyconych w kolisku istnienia, powtarzającego się cyklu narodzin starości i śmierci. Człowiek który zrealizował poziom arahata, trzyma wrota otwarte dla innych. Jest on najmniej egoistycznym ze wszystkich ludzi.

Oto krótkie objaśnienie ścieżki: WŁAŚCIWY POGLĄD (zrozumienie czterech szlachetnych prawd). WŁAŚCIWE MYŚLENIE (myśli wyrzeczenia-nie złej woli, niekrzywdzenia obejmują Wiedzę) WŁAŚCIWA MOWA (powstrzymanie się od kłamstwa, oszczerstw, obrazy i obmowy). WŁAŚCIWE ŚRODKI UTRZYMANIA (pięć rodzajów handlu, w które człowiek świecki nie powinien się angażować: handel bronią, żywymi istotami, mięsem alkoholami i truciznami) obejmują etykę. WŁAŚCIWY WYSIŁEK (nie wywoływanie niepowstałego zła, zaniechanie powstałego zła, wywołanie niepowstałego dobra i rozwój, utrzymanie i doskonalenie powstałego dobra. WŁAŚCIWA UWAŻNOŚĆ (kontemplacja doświadczenia takim jakim jest, mianowicie kontemplacja ciała jako ciała, uczuć jako uczuć, umysłu jako umysłu, mentalnych obiektów (idei) jako mentalnych obiektów, i WŁAŚCIWA KONCENTRACJA (cztery rodzaje absorpcji) lub jednocześnie umysłu obejmują koncentrację. Jak tetrapod zawsze stoi na gruncie, jakkolwiek upadnie, tak i cztery prawdy są zawsze do zastosowania jako przewodnik pomocny do osądu, w każdym doświadczeniu. To standard dzięki któremu człowiek może, idąc przez życie w jakichkolwiek okolicznościach, odnaleźć lepszą drogę i dokonać swego wyboru. Nawet jeżeli okoliczności są poza jego kontrolą, ciągle jest wolny by wybrać postawę co do nich, ćwicząc odpowiedzialność i zmniejszając cierpienie własne jak również cierpienie innych.

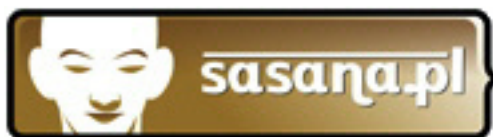
Tekst do bezpłatnego rozpowszechniania. Możesz wydrukować kopię tego tekstu na własny użytek. Możesz przeformatować ten dokument i w tak zmienionej formie rozprowadzać na komputerach lub w sieciach komputerowych, pod warunkiem, że dostęp oraz dalsza dystrybucja pozostaną bezpłatne. W każdym innym wypadku zastrzega się wszelkie prawa.

Oryginał można znaleźć na tej stronie:

<http://nanavira.110mb.com>

Źródło: Path Press © 1997-2007

<http://metta.lk/polish/Cztery-szlachetne-prawdy.html>

Redakcja portalu tłumaczeń buddyjskich: <http://SASANA.PL/>

Tłumaczenie: Sławomir